

Nationale Jeugdorkesten Nederland

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van Stichting Nationale Jeugdorkesten Nederland (hierna: NJON) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

NJON schrijft dat het onjuist is dat zij in strijd met de Fair Practice Code handelt waar het gaat om de beloning van haar musici. De instelling stelt dat deelnemers geen professionals zijn omdat zij nog geen vakopleiding hebben afgerond en derhalve niet onder de uitgangspunten van de code vallen. Hun deelname is volgens de instelling vergelijkbaar met lidmaatschappen van sportclubs of andere verenigingen. Daarnaast wijst NJON erop dat de adviestekst een onjuiste weergave van de werkelijkheid geeft als wordt gesuggereerd dat 'voor het volgen van een leertraject een financiële bijdrage wordt gevraagd'. Deelname aan de meeste NJON-projecten is gratis, maar omdat subsidiemiddelen onvoldoende zijn om alle kosten te dekken wordt bij maximaal twee projecten een deelnemersbijdrage gevraagd, aldus de instelling. NJON hanteert een beurzensysteem waarmee wordt voorkomen dat financiële drempels deelname in de weg zouden kunnen staan.

De raad trekt zijn oordeel over het toepassen van de Fair Practice Code in waar het de honorering van studenten betreft. De deelnemers aan de trajecten van NJON zijn veelal geen professionals. De raad erkent dat het maken van vliegreuen en het opdoen van podiumervaring van essentieel belang zijn voor de ontwikkeling van jonge musici. De raad begrijpt dat NJON niet alle activiteiten kan belonen. Echter waar het gaat om concerten voor een betalend publiek, is een redelijke vergoeding voor de deelnemende musici op zijn plaats, waarbij de instelling er rekening mee houdt dat het nog geen professionele musici betreft.

NJON is het daarnaast oneens met de kritiek dat de leden van de raad van toezicht tevens verbonden zijn aan instellingen waarmee zij samenwerkt, waardoor volgens de raad geen sprake kan zijn van werkelijke onafhankelijkheid. Er is volgens NJON geen financiële of bestuurlijke afhankelijkheid tussen haar en de organisaties waar deze leden aan verbonden zijn.

De instelling stelt dat zij en haar raad van toezicht de Governance Code Cultuur toepassen, waarbij belangenverstrengeling dus wordt vermeden. De raad constateert echter dat enkele leden van de raad van toezicht van NJON verbonden zijn aan instellingen met welke zij samenwerkt. Om die reden is onafhankelijkheid niet gegarandeerd.

De instelling stelt tevens dat de raad onterecht concludeert dat activiteiten op het terrein van educatie en participatie minimaal zijn uitgewerkt. Volgens NJON is educatie door participatie juist de essentie van haar activiteiten. Zij wijst onder meer op de talentontwikkelingstrajecten, auditierondes en speciale projecten voor nieuwe doelgroepen.

De raad erkent dat 'educatie door participatie de essentie is van de activiteiten' van de instelling. In zijn adviestekst noemt hij de instelling zelfs een belangrijke kweekvijver voor musici en prijst hij enkele initiatieven. Echter, hij is van mening dat de instelling zich actiever zou moeten richten op groepen in de samenleving die minder bekend zijn met orkest- en ensemblemuziek. Bijvoorbeeld door het aanbieden van schoolgebonden educatie.

Daarnaast vindt NJON de stelling van de raad, 'Leertrajecten zijn met name gericht op het collectief. Wat de talentontwikkeling van individuele deelnemers behelst, wordt onvoldoende duidelijk', onterecht. In de aanvraag wordt volgens de instelling juist het individuele traject van een talentvol muzikaal talent tot aan (pre)professional en de cruciale rol van de NJON daarin uitgebreid beschreven.

De raad erkent dat de individuele ontwikkelingstrajecten op enkele plekken in de aanvraag aan de orde komen. Hij mist echter de vertaling hiervan in het activiteitenplan. De raad is van oordeel dat hier geen sprake is van feitelijke onjuistheden in de adviestekst.

Het bevreemdt NJON dat de raad in de plannen amper vernieuwing ziet, maar zich tegelijk wel positief uitlaat over de verbreding van het repertoire. Ook mist de raad een visie van de instelling op wat haar bijdrage is aan de ontwikkeling van symfonische muziek. NJON is van mening dat vernieuwing intrinsiek verweven is in de hoofddoelstelling talentontwikkeling, waarbij continu wordt gezorgd voor verjonging van de sector. NJON zorgt naar eigen zeggen ook voor vernieuwing van aanbod in de sector en beperkt zich daarbij allerminst tot de symfonische muziek.

De raad is van oordeel dat hier geen sprake is van feitelijke onjuistheden in de adviestekst.

Ten slotte schrijft NJON het niet eens te zijn met de kritiek op haar toepassing van de Code Diversiteit en Inclusie. Volgens de raad onderneemt NJON op dit terrein onvoldoende concrete acties en mist hij een concreet plan om de instroom uit meer diverse groepen in de samenleving mogelijk te maken. Daarnaast kan volgens hem de financiële bijdrage die de instelling van haar deelnemers verlangt het streven naar diversiteit en inclusie in de weg staan. De instelling wijst er onder meer op dat deelnemende musici en de ingehuurd professionals uit alle continenten komen en verschillende culturele achtergronden hebben. Daarnaast schrijft NJON dat de deelnemersbijdragen zeer beperkt zijn en dat met beurzen wordt voorkomen dat eventuele financiële drempels deelname in de weg staan; deelname aan de meeste projecten is gratis.

De raad waardeert genoemde voorbeelden van de inzet van NJON op het gebied van diversiteit en erkent dat NJON stappen onderneemt om de Code Diversiteit en Inclusie toe te passen. De kritiek in zijn advies betrof echter het ontbreken van een plan of visie met daarin aandacht voor de concrete acties die de instelling gaat ondernemen om de instroom uit meer diverse groepen in de samenleving mogelijk te maken. De raad is van mening dat NJON hier een belangrijke rol in zou moeten spelen.

De raad heeft kennisgenomen van de overige punten die de instelling opvoert. Hij beschouwt de diverse kanttekeningen die de instelling plaatst als verschillen van inzicht en interpretatiekwesties, maar niet als feitelijke onjuistheden die correctie behoeven.

De instelling geeft in haar reactie verder blijk van onvrede ten aanzien van de regeling van de minister. De raad wijst erop dat hij in zijn advisering is gehouden aan de door de minister vastgestelde kaders.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Nationale Jeugdorkesten Nederland geen aanleiding zijn advies te herzien.